

ПОЛЬСЬКА ГРОМАДА МІСТА ТЕРНОПОЛЯ У 1989–2018 РОКАХ: ОСВІТА, РЕЛІГІЯ ТА КУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Ткач В.М.

Тернопільський регіональний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників державних органів влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій

У даній статті досліджується польська громада міста Тернополя у 1989–2018 роках. Автором проаналізовані кількісні показники наявного польського населення у місті Тернополі за результатами Всесоюзного перепису населення 1989 року та Всеукраїнського перепису 2001 року. У праці досліджено діяльність польських національно-культурних товариств. У статті розглядається процес відновлення релігійних римо-католицьких громад. Автором досліджено стан вивчення польської мови в освітніх закладах міста Тернополя. У статті велика увага приділяється зв'язкам польської громади із історичною Батьківщиною.
Ключові слова: населення, національна структура, перепис населення, Тернопіль, Україна, Республіка Польща.

Постановка проблеми. Україна багатонаціональна держава. За даними Всесоюзного перепису населення 1989 року тут проживали представники понад 130 національностей [20]. У Тернопільській області – 51 [25]. Після українців і росіян, поляки за чисельністю посіли третє місце – 6704 особи, що становило 0,58% від усього населення області.

У 1989 році 17,5% поляків Тернопільщини проживали в Тернополі – 1178 осіб, що склало 0,58% від усього населення міста [25]. Лише 583 поляка Тернопільщини володіли польською мовою – 8,7%. Переважна більшість (87,14%) рідною вважали українську мову. Деяко кращий показник у місті Тернополі, адже 9,59% місцевих поляків рідною вважали мову своєї національності [15].

За результатами Всеукраїнського перепису населення 2001 року в Тернопільській області ми знаходимо представників уже 85 національностей. Поляки міста Тернополя посіли звичну третю позицію – 770 осіб, що на 0,24% стало менше в порівнянні з попереднім переписом. Лише 91 представник польської національності міста назвав рідною польську мову, що склало 11,82% [24].

Аналізуючи отримані результати нашого дослідження ми бачимо, що за період з 1989 по 2001 рік польська громада міста Тернополя зменшилась на 408 осіб, що склало майже 35%. В той же час на 2,23% збільшилось число поляків Тернополя, що володіють рідною мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У нашій роботі ми використовуємо результати попередніх досліджень Макаренко Н. [21] та власні наукові розвідки. Нами частково проаналізовано крайні переписи населення у статті «Порівняльна характеристика національної структури населення Тернопільської області (за результатами Всесоюзного перепису населення 1989 року та Всеукраїнського перепису 2001 року)» [34]. Де окрегим рядком виділено кількісні та якісні зміни польського населення Тернополя.

Дана тема вивчалась багатьма науковцями України. На нашу увагу, в контексті дослідження Тернопільщини, заслуговують праці Калакури О. [17] та Алексієвець Л. [1], які широко висвітлюють проблематику українсько-польських відно-

син та обґрунтовують роль українських поляків у зміцненні добросусідських відносин.

Гевко В. [10] та Слободян О. [33] свою увагу зосередили на широкому колі питань, що стоять перед державами та висвітлюють діяльність в даному аспекті польських національно-культурних товариств.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Дана проблематика в українській історіографії не достатньо досліджена. Тому перед нами постали завдання: 1) Визначити кількісні та якісні зміни польської громади Тернополя за період кінця ХХ – початку ХХІ ст.; 2) Дослідити етапи становлення польських культурно-освітніх товариств та розглянути їх роль у вирішенні проблем, що стоять перед польською національною меншиною; 3) Провести аналіз пріоритетних завдань, що ставлять перед собою польські національно-культурні товариства Тернополя; 4) Висвітлити особливості вивчення польської мови у державних навчальних закладах та суботньо-недільних школах міста Тернополя.

Мета статті. Дослідити тенденції розвитку освіти, релігії та культурного життя польської національної меншини Тернополя кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. У 1993 році в Тернопільській області прийнято «Обласну програму розвитку української мови та інших національних мов на період до 2000 року» [29, арк. 231-251]. За даною програмою передбачено розширити сферу використання української мови та національних мов чіі представники проживають на території області. Розпорядженням голови ОДА створено Комісію облдержадміністрації, яка покликана координувати та контролювати виконання даної програми. До складу комісії увійшли представники відповідних структур державних органів та громадських об'єднань області.

Відповідно до Комплексних заходів розвитку культур національних меншин (1999 рік) особлива увага приділялась розширенню мережі навчальних закладів (класів), недільних шкіл з викладанням мов національних меншин. За цей час введено вивчення польської мови, як другої іноземної у Тернопільській гімназії № 1 та у ЗОШ № 5 м. Тернополя [16].

У 2000 році в Тернополі польську мову як предмет вивчали 92 учні у ЗОШ № 5 та 360 учнів факультативно [26]. При суботній школі польського культурно-освітнього товариства в Тернополі навчалися 47 учнів.

У Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка на філологічному факультеті відкрито спеціальність «українська мова і література і польська мова». При Тернопільському експериментальному інституті педагогічної освіти польську мову вивчали 60 студентів [14].

Для випускників місцевої суботньо-недільної школи проводяться традиційні заходи для випускників. Так, 24 травня 2013 року в Тернополі відбулись урочистості з нагоди випуску слухачів Школи польської мови, що діє при Польському культурно-освітньому товаристві Тернопільської області [38]. До кінця навчання пройшли понад 240 осіб, які отримали відповідні сертифікати. Почесними гостями свята стали Голова Федерації польських організацій України Емілія Хмельова та ксьондз Анджей Маліг.

У фондах обласної універсальної наукової бібліотеки нараховується 5496 книг польською мовою [13].

Станом на 2017 рік у Тернополі польську мову вивчають уже 1284 діти. Для 726 учнів обласного центру польська мова викладається в якості основного предмета, а для 558 факультативно. Так у Тернопільській Українській гімназії ім. І. Франка польська мова факультативно викладається лише для учнів шостих класів. У навчанні задіяний увесь потік – 108 учнів. Польської мови навчаються у Тернопільській класичній гімназії, Гімназії «Гармонія» Галицького коледжу ім. В. Чорновола, Тернопільських школах №№ 4, 5, 8, 11, 24 та Тернопільському навчально-виховному комплексі «Школа-колегіум ім. Й. Сліпого» [27].

На кінець 2017 року гострою залишається проблема підготовки педагогічних і культурно-освітніх кадрів, наявність новітніх методик, програм, підручників та посібників для шкіл у яких вивчається польська мова. Міністерством освіти і науки України необхідно вжити усіх заходів для підготовки сучасного підручника польської мови, який би відповідав міжнародним стандартам та провести семінари з підготовки вчителів для пошуку оптимальної моделі навчання мовою меншини.

Важко проходили процеси становлення римо-католицької громади міста Тернополя. Основною проблемою було відкриття власного храму, адже старі костели були зруйновані радянською владою, або зайняті іншими конфесіями. Так у липні 1993 року Представник Президента України в Тернопільській області проінформував Адміністрацію Президента України про дестабілізуючу діяльність ксьондзів-місіонерів РПЦ на Тернопільщині [19, арк. 72-73]. Зокрема, ними організовано збори підписів та проведено акції щодо повернення в користування РПЦ в місті Тернополі Домініканського костелу, яким з 1989 року вже володіє греко-католицька церква.

Розв'язанням даної проблеми стало виділення у місті земельної ділянки під спорудження нового костелу.

Відкритий у 2009 році храм Воскресіння Господнього став головним духовним католицьким центром Тернопільщини [35]. Настоятелем призначено отця Анджея Маліга.

На початку 2014 року до Тернополя приїхав архієпископ Мокшицький, який провів богослужіння в Тернопільському костелі [37]. Митрополит закликав вірних римо-католицької церкви до творіння добра та християнської благодаті.

Станом на 2018 рік у Тернополі зареєстровані та діють 6 польських національно-культурних товариств. У 1989 році в Тернополі організовано польське культурно-освітнє товариство, яке у 1995 році пройшло перереєстрацію (голови Генріх Стронський, Петро Фриз). У 1994 році в місті запрацювало Польське товариство гімнастичне «Сокіл-Матір» (голова Йосип Шкодзінський). У 2003 році розпочала роботу громадська організація «Дитячого гарцерського гуфця «Добрі вчинки» польського гарцерства в Україні» (голова Віталій Коваленко).

Поштовхом до нової хвилі організації польських національно-культурних товариств стало прийняття у 2007 році Закону Республіки Польща «Про карту поляка». У 2014 році утворено Тернопільське культурно-просвітницьке полонійне товариство (голова Марина Войнова) та Польське освітньо-культурне товариство (голова Ярослав Черватюк), а у 2015 році Центр розвитку культури і мови польської (голова Наталія Решетар) [36].

У своїй діяльності польські національно-культурні товариства міста Тернопіль орієнтуються на організаційно-методичну допомогу Генерального консульства Республіки Польща у Луцьку. Заходи, що ініціюються місцевими поляками направлені на відзначення національно-державних (День Незалежності Польщі, День Конституції) та релігійних свят (Різдво, Великдень та ін.).

8 листопада 2015 року на святкування 97-ї річниці незалежності Польщі в Тернополі до польського товариства завітали голова Тернопільської обласної державної адміністрації Степан Барна та міський голова Тернополя Сергій Надал [22]. Офіційну польську делегацію очолила Генеральний консул РП у Луцьку Беата Бжичи. Художню програму готували спільно члени польського товариства та митці Тернопільської філармонії. А вже 19 грудня члени Польського культурно-освітнього товариства, учні школи польської мови зібрались в Українському домі «Перемога» [31]. До підготовки заходу долучився дитячий хор «Зоринка».

11 грудня 2016 року до Тернополя завітала консул Генерального консульства РП у Луцьку Ельжбета Зелінська, яка взяла участь у заходах, присвячених святу Миколая [32]. Польську культурну програму доповнив дитячий хор «Зоринка». Організації свята надали допомогу Генеральне консульство у Луцьку та фундація «Свобода і демократія».

У Тернополі 20 травня 2017 року в рамках святкування Днів Європи, проведено День польської культури. У заході взяв участь Генеральний консул РП у Луцьку Веслав Мазур і заступник міського голови Ельблонга Януш Новак [30]. Прибули до міста і офіційні делегації міст-партнерів Тернополя – Ельблонга, Плонська, Єленої Гури та Хожова. Привітали гостей та учасників голова Тернопільської ОДА Степан Барна та міський голова Тернополя Сергій Надал.

10 грудня 2017 року у Тернополі з ініціативи польського культурно-освітнього товариства пройшли традиційні «Вігільні зустрічі», присвячені Різдвяним святкам [23]. Захід відвідав голова Тернопільської обласної державної адміністрації Степан Барна. Художню програму готували учні суботньої школи польської мови та дитячого хору «Зоринка». На завершення свята Святий Миколай маленьким дітям подарував подарунки.

У грудні 2015 року Полонійне культурно-освітнє товариство в Тернополі організувало обласний конкурс есе «Лист до святого Миколая» [18]. Захід проходив під патронатом Генерального консульства РП у Луцьку. Учасники були поділені на дві групи – 10-13 років та 14-17 років. Переможці отримали солодкі подарунки.

У січні 2016 року за ініціативи Полонійного культурно-просвітницького товариства в Тернополі та під патронатом Генерального консульства РП у Луцьку відбувся літературний конкурс, організований із нагоди Дня бабусі та дідуся [7]. Учасникам було запропоновано теми згідно вікових груп: 11-13 років «Ласкаві руки бабусі й мудрий усміх дідуся», 14-16 років «Від покоління до покоління: традиції та звичаї моєї родини», від 17 до 19 років «Історія мого роду». Переможці нагороджені солодкими подарунками.

3 травня 2016 року з ініціативи Полонійного культурно-просвітницького товариства у Тернопільському обласному художньому музеї відбулось відзначення 225-річчя ухвалення Конституції Польщі [8]. Почесним гостем була консул Генерального консульства РП у Луцьку Ельжбета Зелінська. Учні суботньої школи польської мови в Тернополі презентували учнівський сеймик, присвячений ухваленню Конституції 3 травня та вірші на патріотичну тематику.

10 квітня 2017 року члени полонійного товариства в Тернополі прибирали польські могили на Микулинецькому кладовищі [9]. У ході акції було прибрано близько 30 могил, поновлено написи на надгробках та очищено скульптури.

Учні суботньої школи, що діє при Центрі розвитку культури і мови польської в Тернополі підготували «Різдвяний вертеп» для мешканців Залізців [28], який показали 1 січня 2017 року біля парафіяльного костелу Непорочного зачаття Діви Марії в Залізцях. Після вистави отець Станіслав Майкшак подякував молодим артистам.

Велика увага приділяється зв'язкам із історичною батьківщиною. Для цього місцевими польськими організаціями проводяться поїздки до польських міст та католицьких духовних центрів.

На початку 90-х років ХХ ст. такі заходи не мали системного характеру. Кошти для поїздок збирались самостійно. З початку ХХІ ст. такі заходи стали системними, адже місцевим організаціям надавали підтримку не лише урядові, але й ряд позаурядових організацій.

Так у 2014 році з 8 до 21 серпня діти та молодь з Тернопільського культурно-освітнього товариства відпочивали у таборі «Фьорд» у Смолдзінському Лісі, що на березі Балтійського моря [2]. Діти мали можливість купатись, засмагати на пляжах, а також взяли участь у «Святі Нептуна» та прогулянці на кораблі «Дракон». Поїздка відбулась завдяки підтримці Великопольського

товариства розвитку сільських територій та Генерального консульства РП у Луцьку.

У лютому 2015 року діти з Польського культурно-освітнього товариства Тернопільської області відвідали Краків, де провела екскурсії Вавелем, старим містом, набережною Вісли, відвідали Музей археології, будинок Яна Матейка, Галерею польського мистецтва в Сукенничах, костел францисканців та будинок, в якому жив Ян Павло II [4]. У рамках заходу відбулась зустріч із мешканцями Кракова, що народились на Тернопільщині, під час якої всі дружно співали українських та польських пісень.

6 березня 2015 року члени Польського культурно-освітнього товариства Тернопільської області відвідали виставку Богдана Кухарського «Скульптура, арт-об'єкти», який навчався в Любліні [6]. Захід проходив за підтримки Генерального консула РП у Луцьку Кшиштофа Савицького.

З 11 по 14 червня 2015 року члени Польського культурно-освітнього товариства взяли участь у Рекреаційно-спортивному злеті полонійних сімей «Люблінщина – 2015», де було проведено спортивні змагання, заняття з історії, культури та польської мови [3]. У заході взяли участь 15 команд. Організатором виступила Люблінська воеводська асоціація «Народні спортивні команди». Партнером виступив тернопільський спортивний клуб «Соколята».

З 14 по 27 липня 2015 року група дітей з Тернополя відпочивала на Мазурських озерах у Польщі, в Гіжицьку. Заходи відбулись завдяки Великопольському товариству розвитку сільських територій [5]. У рамках заходу відбулась екскурсія до старовинного замку XIV ст. в місті Рин та у Спиткове, де діє «Індіанське село» – об'єкт, що складається з Музею індіанців Північної Америки та моделі індіанського села.

З 20 до 27 січня 2016 року молодь Польського культурно-освітнього товариства, за сприяння коменданта харцерів з міста Жари Мирослава Зенгеля, взяла участь у поїздки до Кракова [12]. Було проведено ряд зустрічей та екскурсій. Особливо вразив молодь сучасний інтерактивний Музей «Підземелля Ринку», створений із використання сучасних технологій.

У серпні 2017 року на запрошення гміни Любачув представники Польського культурно-освітнього товариства Тернопільської області та товариства «Сокіл-Матір» відвідали Фестиваль спадщини Кресів у польському місті Любачув. У рамках II Загальнопольської зустрічі кресових осередків «Спадщина східних земель колишньої Речі Посполитої – виклики, проекти, досягнення» відбулась науково-практична конференція, присвячена збереженню польських пам'яток, зокрема, в Україні [11]. У заходах взяли участь сенатор РП, голова комісії справ еміграції і зв'язку з поляками за кордоном Яніна Сагатовська, депутат Сейму РП, голова комісії зв'язку із поляками за кордоном Анна Шмідт-Родзевич, заступник директора департаменту культурної спадщини Міністерства культури і народної спадщини Дорота Янішевська-Якуб'як та ін.

Висновки і пропозиції. Польська меншина міста Тернополя із проголошенням незалежності України отримала можливість для повноцінного та гармонійного національно-культурного розвитку. Збіль-

шення мережі навчальних закладів, які викладають польську мову та організація римо-католицької громади сприяють полякам у духовному відродженні.

Організація національно-культурних товариств дає змогу розширити сфери діяльності польської громади. Через товариства здійснює-

ся діалог польської громади з державою Україна, яка через відповідні структурні підрозділи надає інформаційно-методичну допомогу та забезпечує зв'язок місцевих поляків із корінним українським населенням та представниками інших національних меншин.

Список літератури:

1. Алексієвець Л. Україна і Польща: шляхи співробітництва (1991–2004 pp.) / Л. Алексієвець, В. Гевко. Тернопіль: Ред.-вид. центр ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2009. 153 с.
2. Білецька Л. Відпочинок Тернопільських і Луцьких дітей у Польщі // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2014. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/statti-ua/2870-vidpochinok-ternopilskikh-italutskikh-ditej-u-polshchi.html> (дата звернення: 18.09.2014).
3. Білецька Л. Відпочинок у Замості // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/3644-14037.html> (дата звернення: 07.07.2015).
4. Білецька Л. Зимовий відпочинок у Кракові // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/3329-13321.html> (дата звернення: 13.03.2015).
5. Білецька Л. Літо в Мазурах // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/3734-14315.html> (дата звернення: 06.08.2015).
6. Білецька Л. Скульптура й арт-об'єкти Богдана Кухарського // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/3324-13316.html> (дата звернення: 12.03.2015).
7. Від покоління до покоління // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2016. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/responsive/4209-15620.html> (дата звернення: 26.02.2016).
8. Войнова М. Відзначення Конституції 3 травня в Тернополі // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2017. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/4435-16152.html> (дата звернення: 25.05.2016).
9. Войнова М. У Тернополі молодь прибирала польські могили // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2017. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/5443-18333.html> (дата звернення: 20.04.2017).
10. Гевко В. Українсько-польські відносини в контексті європейської інтеграції: історіографічний огляд і аналіз джерельної бази / Вікторія Гевко // Україна – Європа – Світ. Міжнар. зб. наук. пр. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л.М. Алексієвець. Вип. 1. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2008. С. 235-249.
11. Жирська Г. Делегація з Тернополя побувала на фестивалі спадщини Кресів // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2017. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/5820-19135.html> (дата звернення: 25.08.2017).
12. Жирська Г. Канікули в Кракові // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2016. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/statti-ua/4185-15533.html> (дата звернення: 16.02.2016).
13. Інформаційно-аналітична довідка про етнополітичну ситуацію в Тернопільській області та роботу відділу у справах національностей та релігій головного управління з питань внутрішньої політики, національностей, релігій, преси та інформації облдержадміністрації за 2011 рік від 10.08.2012 р. № 05-3790/33-05. 15 с.
14. Інформація відділу у справах національностей та міграції «Про виконання в 2000 році комплексних заходів щодо розвитку в області культур національних меншин на період до 2001 року» від 25.01.2001 року № 3. 5 с.
15. Інформація Головного управління статистики у Тернопільській області. Розподіл постійного населення польської національності за рідною мовою по районах, містах та селищах міського типу (за даними перепису населення 1989 року) № 11-05/89 ПІ від 01.12.2017 р. 3 с.
16. Інформація управління у справах національностей, міграції та релігій Тернопільської обласної державної адміністрації «Про хід виконання в 1999 році комплексних заходів щодо розвитку в області культур національних меншин на період до 2001 року» від 24.01.2000 р. № 13. 4 с.
17. Калакура О. Поляки в етнополітичних процесах на землях України у ХХ столітті. К.: Знання України. 2007. 508 с.
18. Листи до Святого Миколая // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/responsive/4066-15233.html> (дата звернення: 28.12.2015).
19. Листування з державними органами України з питань освіти, культури, охорони здоров'я, соціального забезпечення, релігії за 1993 рік // Держархів Тернопільської обл. Ф. 3537 («Представник Президента України в Тернопільській області»). Оп. 1. Спр. 337. Арк. 72-73.
20. Майоров М. Національний склад УРСР (за даними перепису населення СРСР 1989 року) // Ліббез: електрон. версія сайту. 2014. URL: <http://likbez.org.ua/ua/census-1989-ussr.html> (дата звернення: 25.07.2014).
21. Макаренко Н. Тенденції етнотендемографічних змін у Тернопільській області (1989–2001) / Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2015/4 (78). 391 с.
22. Млинко О. Відзначення Дня незалежності в Тернополі // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/3967-15011.html> (дата звернення: 19.11.2015).
23. Млинко О. «Вігільні зустрічі» в Тернополі // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2017. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/6171-19929.html> (дата звернення: 14.12.2017).
24. Національний склад населення Тернопільської області. Розподіл населення за громадянством та віком (за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року). Державний комітет статистики України. Головне управління статистики в Тернопільській області. м. Тернопіль. 2003. 124 с.
25. Перерахунок чисельності наявного та постійного населення за даними перепису населення 1989 року у зв'язку з адміністративно-територіальними змінами на 1 січня 1998 року (таб. 7 с, 9 с). Держкомстат України. Тернопільське обласне управління статистики. м. Тернопіль. 22 с.
26. Польська громада у цифрах і фактах // Тернопіль вечірній. 2000. 26 липня. № 56 (1036). С. 3.
27. Про вивчення польської мови. Інформація управління освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації від 12.12.2017 р. № 02/3819-10. 3 с.
28. Решетаг Н. Вертеп у Залізцях // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2017. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/5112-17630.html> (дата звернення: 04.01.2017).
29. Розпорядження Представника Президента України за 1992 рік. Том 12 // Держархів Тернопільської обл. Ф. 3537 («Представник Президента України в Тернопільській області»). Оп. 1. Спр. 147. 253 арк.

30. Серока М. День польської культури в Тернополі // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2017. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/5557-18546.html> (дата звернення: 22.05.2017).
31. Серока М. Різдвяне колядування // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/4046-15213.html> (дата звернення: 24.12.2015).
32. Серока М. У Тернополі колядували та ставили вертепи // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2016. URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/5073-17531.html> (дата звернення: 19.12.2016).
33. Слободян О. Україна та Польща в контексті українсько-польських міжнародних зв'язків кінця ХХ – початку ХХІ ст. Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини/ Гол. ред. Л.М. Алексієвць. Вип. 18: присвячено 150-річчю від дня народження Михайла Грушевського. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2016. С. 282-289.
34. Ткач В. Порівняльна характеристика національної структури населення Тернопільської області (за результатами Всесоюзного перепису населення 1989 року та Всеукраїнського перепису 2001 року). Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2012. Вип. 1. С. 150-153.
35. Храми Тернополя // Вікіпедія. Вільна енциклопедія: електрон. версія газ. 2017. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Храми_Тернополя (дата звернення: 27.12.2017).
36. Щодо розгляду запиту на отримання публічної інформації. Лист головного територіального управління юстиції у Тернопільській області від 07.12.2017 р. № 63/09-60-2.2. 2 с.
37. Czawaga Konstanty. Obchody Dnia Chorego w Tarnopolu // Kurier Galicyjski: електрон. версія газ. 2014. URL: <http://www.kuriergalicyjski.com/actualnosci/report/3022-obchody-dnia-chorego-w-tarnopolu> (дата звернення: 14.02.2014)
38. Kurylo Bogdana. Zakonczenie roku w Szkole Jezyka Polskiego w Tarnopolu // Kurier Galicyjski. 2013, 14-27 czerwca nr 11(183). S. 9.

Ткач В.М.

Тернопольський регіональний центр перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників державних органів влади, органів місцевого самоуправління, державних підприємств, установ та організацій

ПОЛЬСКАЯ ОБЩИНА ГОРОДА ТЕРНОПОЛЯ В 1989–2018 ГОДАХ: ОБРАЗОВАНИЕ, РЕЛИГИЯ И КУЛЬТУРНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Аннотация

В данной статье исследуется польская община города Тернополя в 1989–2018 годах. Автором проанализированы количественные показатели имеющегося польского населения в городе Тернополе по результатам Всесоюзной переписи населения 1989 года и Всеукраинской переписи 2001 года. В работе исследована деятельность польских национально-культурных обществ. В статье рассматривается процесс восстановления религиозных римо-католических общин. Автором исследовано состояние изучения польского языка в общеобразовательных учреждениях города Тернополя. В статье большое внимание уделяется связям польской общины с исторической родиной.

Ключевые слова: население, национальная структура, перепись населения, Тернополь, Украина, Республика Польша.

Tkach V.M.

Ternopil regional center for retraining of civil servants, public servants of local self-government, state enterprises, establishments and organizations

POLISH COMMUNITY OF TERNOPIL IN 1989–2018: EDUCATION, RELIGION AND CULTURAL ACTIVITIES

Summary

This article explores Polish community of Ternopil in 1989–2018. Author analyzes the quantitative indicators of the existing Polish population in Ternopil according to the results of the All-Union Census of 1989 and the All-Ukrainian Census of 2001. Investigation explores the activities of Polish national-cultural associations. The article deals with the process of restoration of religious Roman Catholic communities. The author investigates the state of studying the Polish language in the educational institutions of Ternopil. In the article great attention is paid to the connections of the Polish community with the historical homeland.

Keywords: population, national structure, population census, Ternopil, Ukraine, Republic of Poland.